

2. Йосипів А. О. Загальносоціальна, спеціально-кримінологічна та індивідуальна профілактика злочинності: правові аспекти. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2010. № 1. С. 315–324.

3. Фріс П. Л. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Атіка, 2004. 488 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-395-1-9>

АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНУ ГЕНОЦИДУ

Господаренко Володимир Миколайович

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри кримінально-правових дисциплін,

Криворізький навчально-науковий інститут

Донецького державного університету внутрішніх справ

м. Кривий Ріг, Україна

В умовах повномасштабного вторгнення РФ в Україну, та масового порушення норм міжнародного гуманітарного права. Особливо, важливо приділити увагу на проблематику кваліфікації злочину геноциду на фоні повномасштабної війни. Сьогоднішні дії Російської Федерації на території України, багато фахівців вважають як акт геноциду, щодо до українського народу. Наприклад авторитетний історик, професор Єльського університету Тімоті Снайдер, який спеціалізується на історії Східної Європи та Голокосту, у статті для *The Washington Post* дослідник детально досліджує як останніми десятиліттями через заяви, висловлювання та промови президент Росії «фантазував» про світ без українців: «Побачити прагнення Путіна до геноциду – значить допомогти декому із нас зрозуміти, звідки взялася ця війна, куди вона веде і чому її не можна програти», – закінчує свою статтю Тімоті Снайдер [1].

Міжнародне право в «Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» від 09.12.1948 року, встановлює: що наступні дії слід вважати геноцидом: вбивства членів групи; заподіяння тяжких тілесних або психічних ушкоджень членам групи; умисне створення для групи життєвих умов, розрахованих на її повне або часткове фізичне знищення; вжиття заходів, спрямованих на запобігання

народжуваності в групі; примусове переведення дітей групи в іншу групу [2].

Своєю чергою національне кримінальне законодавство в частині першої, статті 442 КК України, передбачає що, дії передбачені Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» утворюють об'єктивну сторону кримінального правопорушення «Геноцид»[3]. Частина перша статті 442 КК України, по своїй суті є, імплементації даної міжнародної конвенції. Своєю чергою в статті 6 «Геноцид» Римський статут Міжнародного кримінального суду, встановленні теж самий перелік діянь, які вважаються геноцидом [6].

Отож, діяння які утворюють склад злочину геноцид є чітко визначеним, як міжнародним правом, так і національним правом України. Розбіжність між актами міжнародного права та національного права, які діяння слід вважати геноцидом, відсутні. Тепер виникає питання: а є в діях Російської Федерації ознаки геноциду? Однією ознакою геноциду українського народу, називають депортація українських дітей до Росії. Міжнародна конвенція «Про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» встановлює, що насильницьке переведення дітей із однієї групи в іншу, є ознакою геноциду. Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ), визнала, що депортація та насильницьке переміщення українських дітей на територію Росії, має ознаки геноциду[4].

Своєю чергою Міжнародний кримінальний суд в Гаагі, видав ордери на арешт президента РФ В.В. Путіна та російську чиновницю М.О. Львова-Белову, у зв'язку з участі депортації українських дітей. Однак, Міжнародний кримінальний суд, кваліфікував справу, не як геноцид, а як Воєнні злочини. Прокурор Міжнародного кримінального суду кваліфікував справу по статті 8, пункту 2, підпункту (a) (vii), та статті 8, пункту 2, підпункту (b) (viii) Римського статуту [8].

Причиною кваліфікації справи є в проблематики доведення злочину геноциду. Річ у тому, що злочин геноцид вимагає не тільки встановлення факту, скоєння діянь, які є ознаками геноциду. А також, встановлення у злочинця мети – повне або часткове знищення конкретну етнічну, расову чи релігійну групу.

Автор самого визначення геноцид – Рафал Лемкін, у своїй праці «Axis Rule in Occupied Europe» (1944), вказує що геноцид, перш за все скоординований план дії, спрямований на знищення суттєвих основ життя національної групи осіб з метою їх знищення [5]. Для кваліфікації злочину геноцид, треба встановити, що у винний особи, була мета саме знищення певної національної, расової чи релігійної групи. Кримінальний кодекс України в статті 442 «Геноцид» вимагає встановлення прямого умислу та мети. Акти міжнародного права, як

«Конвенції про запобігання злочину геноциду та покарання за нього» від 09.12.1948 року, теж вимагають, щоб *mens rea* була представлена злочинною метою – знищення повне, або часткове певної національної, расової, релігійної групи.

Цю проблему освітлює Романов М.В у своєї праці «Нормативне визначення геноциду, спростоване часом та подіями». В своєї роботі Романов М.В. вказує: « оскільки вбивства, навіть масові, особливо в умовах війни, не можуть беззаперечно вказувати на наявність геноциду. А от скоординований план, причому такий, який виходить від авторитетних та могутніх, багатих на ресурси, джерел є беззаперечним свідченням геноциду» [7, с. 483].

Тому прокурор Міжнародного кримінального суду, кваліфікував депортацію українських дітей, як воєнний злочин, а не як злочин геноциду. Тому це яскравий приклад проблематики кваліфікації злочину геноцид, в міжнародному праві. Але, маємо підстави вважати, що в ході слідства, справа в Міжнародному кримінальному суді буде перекваліфікована як злочин геноциду.

Проблематика кваліфікації злочину геноциду є актуальним питанням у розвитку юридичної науки під час збройної агресії та періоду воєнного часу. Що вимагає від сучасних науковців приділити особливу увагу, на вивчення даного питання.

Література:

1. «Знищують за те, що українці». Правники та дипломати наголошують на геноциді в Бучі. *Радіо Свобода*. 2022. 04 квітня. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/pravnyky-ta-dyplomaty-naholoshuyut-na-henotsydi-v-buchi/31784622.html> (дата звернення: 11.05.2024).

2. Конвенція про запобігання злочину геноциду та покарання за нього: прийнята та проголошена резолюції 96 (I) Генеральної Асамблеї ООН від 11 грудня 1948 р. // Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155#Text (дата звернення: 12.05.2024).

3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-П // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 12.05.2024).

4. ПАРЄ визнала, що депортація українських дітей до Росії має ознаки геноциду. *Радіо Свобода*. 2023. 27 квітня. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-pare-deportacija-ditej-genocyd/32382455.html> (дата звернення: 11.05.2024).

5. Lemkin R. Genocide as Crime Under International Law // *American J. Int. L.* 1947. Vol. 41. P. 146

6. Римський статут Міжнародного кримінального суду: прийнята від 17.07.1998 р. // Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 12.05.2024).

7. Романов М. В. Нормативне визначення геноциду, спростоване часом та подіями. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 6. С. 480–483.

8. Statement by Prosecutor Karim A. A. Khan KC on the issuance of arrest warrants against President Vladimir Putin and Ms Maria Lvova-Belova. URL: <https://www.icc-cpi.int/news/statement-prosecutor-karim-khan-kc-issuance-arrest-warrants-against-president-vladimir-putin> (дата звернення: 09.04.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-395-1-10>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ

Гудімов Андрій Дмитрович

*здобувач освітньо-наукового рівня (доктор філософії),
Науково-дослідний інститут публічного права
м. Київ, Україна*

Система функціонування громадського харчування стала невід’ємною частиною суспільного устрою та життя. Наказом Держстандарту України від 27 січня 1999 р. № 37 (втратив чинність) було затверджено Правила обов’язкової сертифікації послуг харчування, якими в свою чергу передбачалося, що громадським харчуванням є сукупність підприємств різних організаційно-правових форм господарювання і власності, громадян-підприємців, які займаються виробництвом, реалізацією та організацією споживання кулінарної продукції, борошняних кондитерських та булочних виробів [1]. Аналізуючи дане визначення, слід визнати його неактуальність, абсолютну невідповідність сучасному стану розвитку суспільних відносин та неправильно обраний методологічний підхід при формуванні самого змісту дефініції, відповідно до якого громадське харчування визначалось через суб’єктний критерій. З іншого боку, тогочасним законодавцем було безспірно віднесено сферу громадського харчування до підприємницької діяльності, що значно розширює межі адміністративно-правового регулювання досліджуваної сфери.